

BME OMIKK
ENERGIAELLÁTÁS, ENERGIATAKARÉKOSSÁG
VILÁGSZERTE

44. k. 11. sz. 2005. p. 14–18.

Az energiagazdálkodás alapjai

A német pártok és az energiapolitika

A választások előtt Németországban sincs hiány ígéretekben, így van ez az energiapolitika terén is. Összeállításunk az egyes pártok vezetőinek e témába vágó legfontosabb kijelentéseit és ígéreteit foglalja össze, amelyek között van számos konkrétum is. A szó elszáll, az írás megmarad ..., később ellenőrizni lehet, mi teljesült a szándékokból.

Tárgyszavak: Németország; energiapolitika; párt.

A szeptember 18.-án lebonyolított németországi választásokat megelőző politikai csatározásokban az energiapolitika is szerepet kapott, ha nem is főszerepet. A választók által eldöntendő alapvető kérdés az energetika területén is az volt, ami sok más téren is: a piac döntsön az ágazat fejleményeiről, vagy az állam szabja meg továbbra is az irányt, a vállalatok és a polgárok pedig álljanak be a sorba? A jobboldal képviselői a piac mellett kardoskodtak, lehangosabban persze a liberálisok (FDP), a hatalmon levő vörös-zöld koalíció viszont a folytatást ígéri, a jelentős állami szerepvállalás sikerességét hangsúlyozza.

A vállalatvezetők a liberálisokban reménykednek

A főnökök reményeit az FDP-nek az az ígérete táplálja, hogy (koalíciós partneri) hatalomra kerülésük esetén következetesen leépítik az állami szabályozást és szubvenciókat. Ehhez a kereszténydemokraták (CDU) is hozzájárulnak azzal az ígéretükkel, hogy bürokráciamentessé fogják tenni az energiapolitikát. Az ő ígéretcsomagjuknak része az is, hogy „az energetikai és környezeti felelősséget össze kell vonni”, ami a gazdasági és környezetvédelmi minisztériumok összevonását vetíti előre. Ennek a két mi-

nisztériumnak az együttműködése a vörös-zöld koalíció idején enyhén fogalmazva nem volt zökkenőmentes, ami számos törvény késlekedésében és túlbonyolítottságában nyilvánult meg.

Az együttműködés zökkenői mindazonáltal nem kímélték meg a CDU-t sem: egyes képviselőinek a választások előtti energiapolitikai megnyilvánulásai színes sokféleséget mutattak. Az atomerőművek üzemidejének meghosszabbításából adódó többletjövedelmeket ugyan mindannyian el akarták vonni, de az egyik az oktatást akarta ebből támogatni, a másik a megújuló energiaforrások fokozott támogatását javasolta. A harmadik a sok energiát fogyasztó üzemek villanyszámláját akarta ebből az összegből csökkenteni, sőt akadt olyan is, aki a villamosenergia-tarifák általános csökkentésére használná. Az FDP egyik politikusa epésen meg is jegyezte: „ezek olyan pénzt akarnak elkölteni, ráadásul többszörösen, amivel nem is rendelkeznek”.

A megújuló energiaforrások terén nincs egység a CDU/CSU és az FDP álláspontja között sem. Mindkét fél fontosnak tartja a nap, szél, biomassza stb. energetikai felhasználását, valamint abban is egyetértenek, hogy a támogatásokat jobban a piacgazdaság szempontjai szerint kell odaítélni. Abban viszont már eltérés mutatkozik, hogy a liberálisok sokkal nagyobb szerepet szánnak a piacnak, mint a keresztény pártok. Szerintük például a tengerpar-

ti vizekbe telepített szélérőműveket nem kell támogatni, mert túlságosan költségesek, és nem lehet őket gazdaságosan üzemeltetni. Ez csak újabb milliárdokat nyelne el, eredmény nélkül, mondta egyik politikusuk.

A jövő egyik kulcskérdése a hőgazdálkodás

Abban viszont minden párt egyetért, hogy a következő törvényhozási időszakban az energiapolitika súlypontját a hőgazdálkodás, a hőenergiával való takarékoskodás fogja képezni. Az épületek hőszigetelése, a fűtőkorszerűsítés, a tetőterek beépítése nagymértékű energiamegtakarításokat tesz lehetővé, viszonylag kis ráfordításokkal. Az erőművekben és az ipari üzemekben ugyanis a gyorsan kiaknázható lehetőségek már elfogytak, itt csak szerény eredmények érhetőek el, masszív beruházások révén. A CDU tervezett ösztönző programja például a háztulajdonosokat tervezi mozgósítani ingatlanjuk hőmérlegének javítására. A zöldek a fűtőberendezések és háztartási eszközök gyártóinak felelősségét fokoznák termékeik energiahatékonyágának növelése érdekében.

Az ígéretek földje

Az *1. táblázatban* a négy nagy politikai erő energiával kapcsolatos választási ígéreteit és kijelentéseit foglaljuk össze, témakörönként csoportosítva.

A német pártok választási ígéretei és kijelentései az energetikával kapcsolatban

SPD (szocialisták)	CDU/CSU (keresztény pártok)	Bündnis 90/ Die Grünen (zöldek)	FDP (liberálisok)	Die Linke/PDS (új baloldal)
<i>Célok</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ biztonság, gazdaságosság, környezetbarátság, innovációs képesség; ▪ úttörő szerep a hatékony erőművek és a modern energetikai technológia terén; ▪ világszerte vezető szerep a nap- és szélenergia terén; ▪ fontos jövőbeli piacok feltárása a termékek és szolgáltatások számára; ▪ hosszú távú energiapolitika, amely fenntartható módon köti össze a gazdaságot, a környezetvédelmet és a foglalkoztatást; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ az energiapolitika bürokráciamentesítése, a viszonyok ésszerű és arányos újrendezése; ▪ a biztonságos, olcsó és környezetbarát energiaellátás az alapja a versenyképességnek, jólétnek és az új munkahelyeknek; ▪ optimális fejlődési lehetőségek a jövő csúcstechnológiája számára, többek között az energetika és a környezetvédelem terén: „Németország legyen az ötletek országa, ahol a legjobb kutatók és Nobel-díjasok a jövő technológiáját kutatják ...”; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ „energiapolitikai célhármszög” az innovációs képesség fejlesztésére; ▪ az EU és Németország vezető szerepének fenntartása a környezetvédelem terén; ▪ „megszabadulni az olajtól” intézkedéscsomag az energia- és nyersanyagtakarékoság, a megújuló energiaforrások és a teljes nyersanyagbázis fokozatos átállításának elősegítésére; ▪ „4 x 25” célkitűzés: 2020-ig a villamos energia, a hőszolgáltatás, az üzemanyag és a vegyipari termékek 25%-át megújuló energiából és nyersanyagokból kell előállítani; ▪ Az üvegházgázok kibocsátását 2020-ig 40%-kal, 2050-ig 80%-kal kell csökkenteni; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nemzeti energia-program a gazdaságosság, biztonság, környezetbarátság és szociális elfogadottság egyenrangú szempontjai alapján; ▪ az állami szabályozás és szubvenciók következetes leépítése; ▪ az energiapolitika egyben telephelypolitika is, és a munkahelyek fontos biztosítója; ▪ a nagytratózó nemzetközi és nemzeti klímavédelmi célok támogatása; ▪ a szén-dioxid kibocsátásának csökkentése 30%-kal 2020-ig, egész Európában; ▪ az egyoldalú függőségek csökkentése a korlátozott energiaforrásoktól; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ a dinamikus gazdasági fejlődés koncepciója, amelynek fő célja a nagyobb hozzáadott érték, alá van rendelve a foglalkoztatás-politikai, szociális és ökológiai céloknak, és hozzájárul az igazságosabb gazdasági világhoz;
<i>Elérendő keretfeltételek</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a hosszú távon elkerülhetetlen strukturális átalakulás aktív alakítása (nemzetgazdasági törések nélkül); ▪ az energiatörvény szabályozás továbbfejlesztése; ▪ az energiaellátás plurális szerkezetének stabilizálása – a decentralizált termelés erősítése; ▪ a hazai fosszilis energia-hordozók jelentős szerepet játszanak, fontosak a struktúra- és foglalkoztatáspolitikai szempontjából, mind nemzeti, mind nemzetközi szinten; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ a klímavédelmi megállapodások továbbfejlesztése egy „Kiotó plusz” kezdeményezés keretében; ▪ a világ legnagyobb CO₂-kibocsátóinak bevonása, beleértve a külső- és fejlődő országokat is; ▪ a nemzedékeken átívelő klímavédelem támogatása egy „német klímaszövetség” megalapításával. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ a fontos döntéseket gyorsan kell meghozni a tervezés biztonsága és a beruházások torlódásának elkerülése érdekében; ▪ az energiatörvény szabályozás előkészítése a „Nap korszakára”; ▪ a verseny intenzitásának növelése az energiapiacra; ▪ az ökológiai adóreform továbbfejlesztése (megfelelő és hatékony eszköz az energiatakarékosság eléréséhez); 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ az állam feladata a piaci folyamatok megfelelő keretfeltételeinek rögzítése; ▪ az energiatörvény megújításának és deregulálásának felgyorsítása a gazdasági hatékonyság, a fogyasztók központúság és a szereplők számának növelése érdekében; ▪ a legfontosabb feladat a hálózatok liberalizálása; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ állandó stratégiákra van szükség; ▪ át kell térni a Napra alapozott energia- és nyersanyagellátásra (kizárólag megújuló energiahordozókat és nyersanyagokat kell használni); ▪ a nemzetközi klímavédelem tempóját növelni kell;

1. táblázat folytatása

SPD (szocialisták)	CDU/CSU (keresztény pártok)	Bündnis 90/ Die Grünen (zöldek)	FDP (liberálisok)	Die Linke/PDS (új baloldal)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ versenyhatóságot kell létesíteni az energiapiacok átláthatóságának növelésére. 				
<i>A villamosenergia-termelés szerkezete</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a tartalék erőművek iránti igény minimalizálása és optimalizálása; ▪ a fosszilis erőművi technikák továbbfejlesztése, többek között a hagyományos erőművek hatásfokának növelése; ▪ innovációk a CO₂-mentes erőművek elérésére – elsősorban a termelés decentralizálása és a kapcsolt hő- és villamos energia révén; ▪ a kapcsolt hő- és villamosenergia-termelés kiépítése – takarékoság a fosszilis energiahordozókkal; ▪ a fosszilis energiahordozók helyettesítése statikus rendelkezésre állásuk alapján (olaj -> földgáz -> szén); 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ széles spektrumú energiamixre van szükség: kőolaj, szén, földgáz, nukleáris, valamint biomassza, víz- és napenergia; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ a megújuló energiaforrások következetes kiépítése; ▪ az ellátás biztonsága jó arányokat követel meg a villamosenergia-termelésben; ▪ a felújításoknál a határfok jelentős növelésére van szükség; ▪ 2010-ig meg kell készíteni a kapcsolt hő- és villamosenergia-termelést a vonatkozó törvény újrafogalmazása révén; ▪ decentralizált energia-termelés – új piac (berendezések) nagy exportlehetőségekkel és új munkahelyekkel; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 2015 után jelentős új erőművi kapacitásokat kell kiépíteni (min. 33 GW); ▪ a tartalék lehetőséget nyújt az energiaellátás javítására; ▪ az erőműpark lehető leggyorsabb modernizálása nagy energiamegtakarításokat és CO₂-csökkentést tesz lehetővé; ▪ csak a széles körű energiamix teszi az ellátást biztossá; ▪ a szenes erőművek jelenleg nélkülözhetetlenek; 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ a támogatási politikát a megújuló forrású decentralizált energia-termelésre kell koncentrálni; ▪ a klímát károsító kibocsátásokat csökkenteni kell a villamosenergia-termelésben;
<i>Hagyományos energiahordozók</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ a barnaszén struktúrapolitikai jelentősége nagy – az ellátás biztonságának fontos összetevője; ▪ a földgáz a jövőben is fontos energiahordozó lesz; ▪ az atomenergia tilalmát fenn kell tartani; ▪ a kőszén támogatásának degresszivitását szociálisan elviselhető módon kell elérni. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ az atomerőművek élettartamának meghosszabbítása – át kell állni a hulladék szervezett megsemmisítésére; ▪ az atomenergia szükséges a globális CO₂-probléma megoldásához. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ az atomenergia megállapodott tilalmát fenn kell tartani; ▪ a kőszén támogatásának csökkentése, teljes leépítése 1012-ig. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ az atomenergia fontos összetevője az energiamixnek, használatának lehetőségét fent kell tartani, a hulladék megsemmisítése és a klímapolitika kérdéseinek figyelembevételével; ▪ a magfúzió kutatását és fejlesztését folytatni kell; ▪ a kőszén támogatását meg kell szüntetni, a feltételeket egy „szénkonferencián” kell rögzíteni. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ az atomenergiából rövid időn belül „ki kell szállni”; ▪ az atomerőművek és az atomerőművi technika exportját meg kell szüntetni; ▪ a nukleáris hulladékok szállítását és az újrafelhasználást szolgáló üzemeket le kell állítani.

Lapzárta már eldőlni látszik a kérdés, Németországban új történelmi korszak kezdődik nagykoalícióval, valamint Angela Merkel személyében az első női és a néhai NDK-ban nevelkedett kancellárral. A kormányra kerülő régi és új erők pedig nekiláthatnak ígéreteik beváltásának (vagy a magyarázatnak, hogy miért nem lehet mégsem, vagy nem úgy, vagy ...).

Összeállította: Kis Miklós

Irodalom

- [1] Wilhelmi, K. O.: Parteien und die Energiepolitik: ohne Erneubare geht es bei keiner. = EW das Magazin für Energiewirtschaft, 104. k. 19. sz. 2005. szept. p. 16–20.
- [2] A Német Szociáldemokrata Párt honlapja. = www.spd.de
- [3] A CDU/CSU honlapja. = www.cducsu.de
- [4] A zöldek honlapja. = www.gruene.de
- [5] A liberálisok honlapja. = www.liberaale.de

Új könyv az atomenergiáról

Tóth Béla ATOMKIHÍVÁS c. könyve nem tipikus tudományos ismeretterjesztő mű. A szerző több évtizedes egyetemi előadásainak (és részben saját tapasztalatainak) érdekes összefoglalása, amit a laikus olvasó is megért és élvezettel forgat, ugyanakkor a szakember is temérdek ismeretet talál a könyvben.

A műből szinte sugárzik a kutató ember vonzódása az ismeretlen feltárására. A kiváló tudós érzékletesen mutatja be a nagy felfedezések még a felfedezőik számára is meghökentő voltát. Logikus láncba foglalja az atomenergiával kapcsolatos tudásanyagot. Még olyan részeknél is, mint „Az atomkémkedés”, meg tudta őrizni nyugodt, kritikai szemléletét.

Az érdekes, olvasmányos tárgyalásmód leköti a figyelmet. Ahogy ezt az Előszóban a nemzetközi híró szilárdtest-fizikus, Kroó Norbert írja:

Az egész műben jól el van rejtve, de szinte teljességében megtalálható az atomenergiával kapcsolatos tudományok népszerű összefoglalása. A végén az egyszerű olvasó is „azon kapja magát”, hogy ő is „atomszakemberré” vált.

Remélhetőleg sokan olvassák majd élvezettel és haszonnal az új könyvet!

Megtalálható a nagyobb könyvesboltokban, vagy hívja a Kiadó szerkesztőjét, Bognár Józsefet (06-70-5646204).